

Petites cròniques granollerines de Plàcid

Amador Garrell i Alsina

Ajuntament de Granollers, Granollers, 1998, 304 pàg.

Ressenya

Montserrat Medalla

Filòloga

Aquest llibre ha estat editat per l'Ajuntament de Granollers per tal de recuperar i donar a conèixer una part molt significativa del treball del periodista granollerí, Amador Garrell i Alsina (Granollers 1885-1963).

Garrell va néixer en una família d'impressors, fet que marcaria el seu futur professional. Del 1910 al 1911 va aprendre l'ofici d'impressor a la impremta de *L'Avenç* de Barcelona, però un temps abans, l'any 1903, ja havia iniciat les seves col·laboracions com a periodista en diverses publicacions locals: *La Razón*, *La Opinión*, *El Demócrata* i *La Renovació*. També fou corresponsal a Granollers de *La Publicidad* i *El Diluvio*, de Barcelona.

El 1921, juntament amb dos altres granollerins, Esteve Sarroca i Alfred Canal, Amador Garrell fundà el setmanari *La Gralla* (1921-1937), que va néixer amb la intenció d'informar sense prendre part en les trifulgues polítiques de la premsa local. Garrell va ésser-ne impressor, editor i director, a part d'escriure-hi juntament amb una colla de col·la-

boradors. Sovint va haver d'utilitzar diversos pseudònims i amb un d'ells, Plàcid —de sant Plàcid, copatró de la ciutat—, va signar les *Petites cròniques*, els *Costums granollerins* i les *Cartes de Plàcid*, un recull dels quals ens ofereixen les *Petites cròniques granollerines*, el llibre que us presentem.

La crònica té uns trets característics que la distingeixen d'altres gèneres periodístics: dona fe dels fets amb la voluntat de transmetre'ls al lector fil per randa; però això no implica una total objectivitat. Garrell pretenia ser el notari dels fets i de la gent del seu temps i per aconseguir-ho enfocava la seva lent acuradament; això no obstant, fins i tot darrera de la lent més precisa hi ha uns ulls humans que escullen l'angle idoni per copsar les imatges.

El periodista vallesà tenia una vista molt aguda, i molt sensible alhora: ara enfoca la càmera sobre el mercat de Granollers i veiem el pagès que va saber lliurar-se d'una estafa, el venedor ambulat-psiçòleg, l'entranyable rengle de les pageses. En un altre moment, deixa la càmera i utilit-

za el recurs d'escriure una carta a l'amic per fer una descripció minuciosa de tots i cadascun dels actes de la Festa Major i farcir-la amb comentaris irònics... Ara fa «Un full d'història» i recorda els fets del 13 de juliol de 1912, quan un míting presidit per Francesc Layret i pel pare del mateix periodista, Esteve Garrell —entre d'altres persones—, va avortar per la força de les armes empunyades per forces reaccionàries i va deixar un rastre d'odi a la ciutat. Plàcid, que també va ser actor dels fets, ofega la seva indignació, fa una crida al seny i escriu noves pàgines d'història. L'any 1924 elogia La Unió Liberal pel seu tarannà tolerant —característic de la ciutat— que obre les portes a grups radicals perquè es reunixin als seus locals. Amb Plàcid coneixem les qualitats d'«en Torras de Granollers», que va ser elegit diputat pel Partit Liberal a Madrid. L'any 1931, sempre coherent amb ell mateix, celebra el triomf de la República i demana als lectors que el seu adveniment: «senyali una nova era de civisme».

En diverses ocasions, el periodista granollerí passa de la crònica a l'article d'opinió, i fa valoracions, argumenta i treu conclusions, com quan escriu sobre els efectes que pot provocar el futbol sobre els pacífics ciutadans, o fa una divertida crítica de la Compañía Telefónica Nacional de España, o sobre els polítics que reparteixen copets a l'esquena quan s'acosten les eleccions, i els ciutadans que s'enfaden si no el reben... Moltes de les cròniques provoquen un somriure d'ironia en el lector. Hi ha coses que no canvien mai.

El punt de mira de Plàcid, però, no només es posa en la ciutat de Granollers, els seus interessos són molt més amplis: els pobles de la comarca, les ciutats del país,

Barcelona —cap esdeveniment de la capital no li és aliè—, i encara va més enllà; aleshores, Granollers ja era una «vila oberta». Plàcid sent el batec del món i el reflecteix en les seves cròniques: les conseqüències econòmiques de la «Guerra Gran», la mort de Wilson als EUA i d'altres encara.

En el recull hi ha crítiques musicals. Plàcid s'entusiasma amb els concerts de música clàssica, i amb els de jazz, però també amb gèneres més populars, com ara la sarsuela i les operetes —la música sempre ha estat part de Granollers. Fa crítiques de llibres i convida els seus lectors a llegir-los. Dedicava cròniques a Verdaguera, a Guimerà, a Rusiñol, a Pitarra, i parla de teatre, i, sobretot, parla de cinema. Garrell devia ser un enamorat del setè art: de Lubistch a Mamoulian, de Reinhardt a Steinberg, coneixem les impressions que els films d'aquests excel·lents directors causaven en aquest granollerí que transmet els seus coneixements, les seves vivències i emocions amb senzillesa, lluny d'encarcaments pretenciosos, però amb una mentalitat desperta, oberta a tots els corrents que bufen pel món.

Hi ha una progressió qualitativa molt notable en les cròniques de Plàcid, tant des del punt de vista literari com lingüístic. Sabem, per les seves pròpies afirmacions, que ell era una seguidor de Fabra i que hi havia voluntat de complir les noves directrius sobre la llengua, però quan vol imprimir més vigor a allò que diu, no dubta d'incorporar expressions populars, col·loquialismes i, fins i tot, nombrosos «barbarismes», elements que pràcticament desapareixen en el darrer període. Les construccions, les figures literàries —molt usades pels periodistes dels anys 20 i 30— s'afinen a mesura que Plàcid madura en edat i en professionalitat.

I el lector arriba a la darrera crònica, a la «Lletra de comiat», la més colpidora. El periodista tanca una etapa de la seva vida i fa una mena de balanç de la trajectòria ideològica de *La Gralla*: «El nostre localisme ha estat sempre de cara al món. El nostre apoliticisme era fredament calculat per no caure a les xarxes dels partidaris eixorcs de la vella política, que ens repugna. Però sempre ensenyàvem l'orella. I sempre per dir el nostre afecte als humils, als qui lluitaven per llur emancipació...». Hi ha un deix de decepció, de retret, en les seves paraules adreçades a tots els qui no han sabut, o no han volgut, adonar-se de la voluntat de coherència de *La Gralla*.

Sembla talment que Plàcid s'hagi despertat del somni que va representar per a ell l'adveniment de la República, d'aquella república que duraria tan pocs anys i que seria com *El somni d'una nit d'estiu*, la pel·lícula que tant l'havia meravellat aquell abril del 36, quan només faltaven tres mesos escassos per al començament de la fi del somni.

Les *Petites cròniques granollerines* de Plàcid són un document històric i sociològic d'enorme interès per a l'estudiós a l'hora de reconstruir fets i costums, però també per al lector curiós que se sorprendrà amb la similitud de les situacions i de les actituds de la gent dels anys 20 i els anys 30 amb les actuals, a pesar dels anys transcorreguts i del llenguatge emprat, que actualment pot semblar arcaïtzant. L'esperit del llibre és el de Plàcid, però podria ser també el del poble de Granollers: progressista, dinàmic, seguidor de tradicions i addicte a les novetats.